

اولاً كتبني فكلما نزلت جرداً اتمتع . ان كنت قد نزلت في فخر كعبه
 مرضى يار الله طهور بي هو ابيه . ان سبيله معارف الله رتلك
 نذيرته كعبه . فحقت حائز بر نفعه به ان ايجد سؤل ان ابلوهم
 صد بله على كعبه . ان سبيله نزل ان صنع اتمتع . مطهرات اذ اركب
 ان اباده بر اذ سبه بيلوغ ان سبه . بوني معارف الله رتلك بلحاظ
 نتم بيا كلكو كعبه بي ريمام لازم كلور . صد بله معارف الله رتلك
 بربابه معاتب وسؤل اهل بيور ده قباصت با تحيد ايه بليور . بوني
 محبوك صادره ابدلكني حسب بيت ان سبوني حاطك سر بدي كونا

علاوة بابه اتمتع .
 تا يا نتم برمت اتمتع وطوره ازانه بولند بر طافه بر شتم بيت رها
 واردر اوده ولى لغف التتمني بلم صد اكسوز بويه اتمتع بارك
 قرار ايدر والهم سنك بولند در . در بيه كعبه اتمتع بره اوردك نقيب
 ايدو خفيل رتلك بومفصله نقيبه الله اتمتع . صد بله به يار الله
 بارك اتمتع موزه اتمتع عنجه ففصت اتمتع صوب رتلك
 نكرا اتمتع . سنويه بوري . لا اعلا نقيبه اتمتع بارك اتمتع
 آتمتع فونارت اتمتع بارقي فانند بولند رديم . و قطيعا سنك
 نوار بولند . زرا بولند رتلك اتمتع و سلك رتلك صوره رتلك
 صدك به سرك رتلك كعبه كعبه الله اتمتع اتمتع اتمتع
 و قبا اتمتع تنظيم اتمتع بلامم . بيه قدر اتمتع اتمتع اتمتع
 اتمتع . خفيل ففصت بولند كيدوب كديم . بولند اتمتع اتمتع
 تعريف اتمتع بولند . بابه بولند اتمتع اتمتع اتمتع

Konya fi 26 Nisan sene
1900 Pençsenbih

Nûr-ı aynım Velîd

23 Nisan târihli mektubunu ~~alınmış~~ şimdi aldık. Matba'a için verdi-
ğin havâdise ta'accüb etmedim. Böyle durub dururken igtirâya me'mûr
oluşum elbette erbâb-ı agrâz ve şürûrdan bir veye bir kaç küştenînin
eser-i tesvîlâtı olmak lâzım geleceğinden evi taharrî etmek, matba'a-
yı tetkik etmek anın icâbâtındandır. Fakat bence hükümsüzdür. Çünkü ih-
fâ edecek veyâ nazar-ı hükümetde beni mes'ûl eyleyebilecek hiç bir
şeyim olmadığından istedikleri yerlerde istedikleri kadar taharriyât
icrâ etsinler. Me'mûr olav zevâtdan Çerkes Mehmed Paşa ile Ahmed Paşa'
nın (Eğer Ahmed Celâlüddin Paşa ise) nâmûslarından hakkaniyetlerinden
emîn olduğum cihetle taharriyât-ı vakı'alarına bil'akis memnûn oldum.
Çünkü hâkpây-ı Şâhâne'ye hakikat-i hâli garazsızca arz edeceklerine
i'timâdım vardır.

Yalnız ta'accüb ettiğim bir şey varsa bayram gecesi vâlideni eve
koymamaları ve öyle mübârek bir gecede zavallıyı neye uğradığını bil-
dirmeyecek bir halde lomşu evlerine müraca'ata mecbûr etmeleridir. Bu
da Zabtiye Nâzırı hazretleri tarafından ta'yin olunan ve gayretleri
dirâyet ve insâniyetlerine gaalib olan bî ser ü pâ heriflerin eser-i
ihâyetidir. Çâre ne hoş görmeli ve böyle mu'amelelere dilgîr olmamalı-
dır. Cenâb-ı Hak her halde mazlûmun mu'înidir. Maba'anın kapadılıp mühür-
lenmesini ve hükümetin nezâretinde bulundurulmasını kitablarım umûmen
bulundurulmasını umûmen Maarif Nezâreti'nin tasdik ve ruhsatiyle mat-
bu' şerhler olduğundan onların dâimî suretde satılmasına müsa'ade edi-
lüb çürümemek üzere Makriköy'deki eve kaldırılmasını Mâbeyn-i Hümâyûn
Başkitâbeti'ne ben yazdım. İhtimâl ki yanılıb aşağıya indirdiklerini
gördüğünden bahs etdiğin kitâbları bi'l-âhere eve göndereceklerdir.

Matba'aya ehl-i vukuuf tarafından yedi yüz lira behâ takdîr olunduğu-
nu Mâbeyn-i Hümâyûn Başkâtibi yazmış idi. Yalnız büyük makine beş yüz
altmış küsur liraya mâl olduğu ve 1200 İngiliz lirası kıymetinde kitab

(M. Şakir) Defter-i Beylik-i Hümâyûn'de tasdik edilmiştir.

kabları tezyînine mahsus müzeyyenât-ı tab'îye bulunduğu ve iki küçük makine ile sâir bir çok edevât-ı tab'îye ve bin okka hurûf ile Fransız, İngiliz, Alman harfleri dahi dahil hisâb edildiği halde 3000 liraya bâliğ olan ve 1881 tarihindenberi ale'd-devâm 19 sene ikmâlâtına sarf-ı nakd ve ihtimâm edilen ve Memâlik-i Osmâye'de bir ikincisi olmayan matba'amın müflis olmuş gibi mezâda çıkarılmış sûrette 700 liraya satılmasından ise kapalı bulundurulması hayırlı olacağını ve lûtf-i Hümâyûn ile avdet edersen zâten fî ma'aba'd ~~matba'acılıkla~~ ne matba'acılıkla ~~ve~~ ne de neşriyâtla iştigal etmeyüb o zaman değer behâsiyle satacağımı ve evlâdımın medâr-ı ma'îşeti olan bir kârgâhı ben öldükden sonra anların işledüb işletmemesi ve saub satmaması kendülere âid bulunduğunu cevâben arz etmişdim.

Beni bu belâya uğradan hiç şübhe etmem ki Baba Tâhir dedikleri Ma'lûmat gazetesi sahibi edepsizdir. Çünkü mecmû'anın son cüz'ü olan 93 ncü nüshada Ali Kemâl Bey'in seyâhatini nâtık olan mektûbunu Hâk-i Pây-i Şâhâne'ye curnal etmiş. O mektûbda kimseye marzi-i Pâdişâhî'ye dokunur bir şey yok idi. Olsa bile Maârif Nezâreti'nin tetkîkinden geçmiş, ruhsatını hâiz bir makaaleden ben ne için mes'ul olabilirim. Hâlbuki Ali Kemâl imzâsiyle neşr-i âsâr memnu' imiş. Matbu'at idaresine o bâbda bir irâde-i seniye teblig olunmuş imiş. Bunu Ma'ârif Nezâreti bilmez ise benim bilmemekliğime kimse bir şey dememek lâzım gelir. Hâlbuki Ma'ârif Nezâreti bu bâbda mu'âtab ve mes'ûl olmuyor da kaba hat bana tahmîl ediliyor. Bunu mecmu'aların müsâdere edildiğini Haydar paşa istasyonunda Haçik söylediği zaman ilâveten beyân eyledi.

Sâniyen benim bir müddet için vatandan uzak bulundurulmaklığıma bir başka sebep daha vardır. O da Velîni'met Efendimiz beni behemhâl Ekspozisyon için Paris'e firâr eder vâhimesinde bulunmalarıdır. Dört buçuk aydanberi ardımda ta'kib eden hafiyeler dahi bu maksadla ta'yin olunmuş idi. Hâlbuki ben Pâdişâhımdan Paris'de açacağım müze için azimetime ruhsat istedim cevâb vermedi. Tekrâe etdim. Kitmesin buyurdu. Pek âlâ tazmîn istiyorlar bâri beni andan kurtarın evimi barkımı satdırır lar dedim. ve kat'iyen gitmemeğe karâr verdim. Zîrâ bugün dahi izin

~~Matba'acılıkla ve neşriyâtla iştigal etmeyüb o zaman değer behâsiyle satacağımı ve evlâdımın medâr-ı ma'îşeti olan bir kârgâhı ben öldükden sonra anların işledüb işletmemesi ve saub satmaması kendülere âid bulunduğunu cevâben arz etmişdim.~~

Türümü'dan Fous'a

Zevce
Kıbrıs

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 25.2269

verseler netice zarardan başka bir kâr yokdur.Çünkü ben şerâit-i muka-
vele hükmünce Kânun-ı Evvel evâilinde orada bulunacak ve kıyâfetle ~~Her~~
ri tanzîm eyleyecek idim. Mayısı kadar ancak tesviye edilecek idi.Hat-
ta bana ruhsat buyurun gidüb geleyim.Hiç olmazsa heriflere ta'rîf ede-
yim dedim.Mâbeyn Başkitâbeti ~~vasıtasiyle~~ vesâtetiyle Paris Sefîri
Münîr Bey'e sordular.Mümkün değildir o gelmeyince bir şey yapılamaz
cevâbını verdi.Herifler de protestoyu etdiler.İşte iş bundan ibâret
idi.Velîni'met Efendimiz ise hâlâ beni gitmek azminde ~~sanıyorlar~~ zan
ediyorlar.Firârıma ihtimâl veriyorlar idi.Ben ise çokdan sarf-ı nazar
etmiş olduğumdan ardında gezen hafiye me'mûrlarına bakub da gülüyor
idim.Meğer gülmek değil ağlamak lâzım imiş.Meğer ne olduğumu yirmi ~~iki~~
dört sene zarfında Padişâh'ıma anladamamışım.

Talha'nın ~~(D)~~ bana terfiki meselesine gelince Zabtiye Nâzırı hazret-
lerinin o hususda sana söylediği söz tamamen ~~hakikat~~ hakikatdir.Zîrâ
Talha ile senin Haydarpaşa istasyonuna ^{götürülüb} veda' ^{mugaayir-i}
etmenizi bana Çerkes Mehmed Paşa söylemişdi.Ben de bi't-Tabi' bu lut-
f-i Pâdişâhîye teşekkürler ~~ederim~~.Gece beni saat beşde Erenköyü'nden
Üsküdâr'a götürdüler.Saat sekiz buçuk dokuz râddelerinde sırtında bir
ceket olduğu halde Talha'yı karşıma çıkardılar.Meğer çocuk orada üç
dört saat beklemiş.Hatta benim oraya saat-i vürûdumdan iki buçuk saat
sonra yanıma getirmişler.Ben kendisine matba'ayı ^{çocuk} vasıtasiyle mi
yoksa başka suretle mi idâre ettirmek hayırlı olacağı hakkında lâkırdı
söylüyor benden sonra tutacağınız hatt-ı hareket ve mektebinize devâm
ile tahsile gayret hakkında vesâyâda bulundum.Haydi vakit geldi araba-
ya dediler.Talha'yla berâber bindik.Haniyâ oğlum palton dedim.Paltomu
aldırmağa meydan vermediler.Dedi.Hasbenallah dedim.Arabaya bindikten
sonra ~~ikna~~ da ~~keza~~ ~~senin~~ bana terfiki mukteziyât-ı irâde-i senîyeden
olduğunu bildirdiler.Dona kaldık. (nin)

Evvelâ çocuğun ikmâline bir sene kalmış olan tahsilinden kalması
sâniyen vâlidesinin andan ve anın vâlidesinden ayrılması fevka'l-gaaye
hâlât-ı elîmeden olduğu için ~~kişinin~~ bi't-tabi' ikimiz de müteessir
olduk.Yoksa ben nefsim için oğlumun tahsiline mâni' olacak zâten

~~...~~

Gaybûbet-i evlâd ile ~~iki~~ dilhûn olan vâlidesini bir kat daha dağdâr edecek mahlûkatdan değilim. Hele Talha'nın arzusu ve benim talebim ile terfîk edilmiş olduğu hakkında Zabtiye Nâzırı Beyefendinin rivâyeti sırf yalandır. Bu mektubumu kendilerine göster. Bu rivâyet nereden çıkmış sana söylesinler. Sâniyen müşarûnileyh hazretlerini hassaten gör. Bana terfîk etmiş oldukları Komiser Nuri Efendi'ye söylemiş idim. Matba'ada iki çuval ile büyücek bir zarf vardır ki ağızları bağlı ve benim mührümle mühürlüdür. Bunların içinde Zabtiye Nâzırı'nın târîh-i nasiblerindenberi üç senelik Avrupa'da neşrolunan memnu'ü'l-dühûl gazeteler vardır. Anları hıfz edişimin sebebine gelince : Selefleri Nâzım Bey zemânında matba'aya gelen evrâkı Haçik ile kendisine gönderir idim. Anlar da Mâbey-i Hümâyûn'a takdim ederler idi. Nâzım Paşa'nın azlinden sonra kendisine bir tezkire ~~gönder~~ ~~rit~~ yazub benim gönderdiğim gazeteleri ne yapardınız dedim. Mâbeyn'de Şamlı İzzet Bey'e gönderirdim cevâbını verdi. Ben de andan sonra iki هفته gelen gazeteleri büyücek bir zarfa koyarak Haçik ile müşarûnileyh İzzet Bey'e gönderdim. İkinci haftesinde İzzet Bey Haçik'e : "Beyefendi'ye söyle ben böyle şeylerin kompetanı Competent değilim bir daha bana getirme" demişler. Aradan bir هفته geçmeden Şevketmeâb Efendimiz beni Avrupa'ya me'mûr buyurmuşlar idi. Avdetimde bir çok gazete buldum. Andan sonra bir torba peyda ederek doldurdum. Doldukça mühürledim. Bunun sebebi şudur ki: Hükûmet benim matba'ama ve sâir matba'alara böyle gazeteler geldiğini bildirdi. Anları yaksa idim günün birinde Haniya sana gazeteler geliyordu ne yapdın dedikleri vakit ~~yakın~~ yakdım diyecek olsam inanmayacaklar Hayır sen onları neşr ediyordun diyecekler idi.. Aksini isbat ise müşkildi. Anın için bu yolu ihtiyâr etdim. Ve kapaklarını açub da ne olduklarına muttali' oldukça torbaya atardım. Hatta geçen sene bir gece Zabtiya Nâzırı Beyefendi benim gıyâbımdan matba'ayı taharrî ettirdiğini haber alub da kendilerine beyân-ı teessür etdiğim zemân matba'aya bir me'mûrla teblig-i i'tizâr ettikleri sırada Haçik ile torbaları getirdüb o me'mûra da göstermişdim. Binâenaleyh Nâzır Betefendi'ye söyle, şâyed anları görmemiş ise alsınlar ve Haçik'den sebebini sorsunlar.

Bir de Nâzır Bey'e şunu söyle ki bir âdemi hükûmet-i seniye bir ~~yere~~ mahalle nefy etdiği zemân yanına terfîk ettiği me'mûrların otelde yatak ve likantada ta'âm ücretlerini nefy giden âdeme ödetmezler. Belki nefye gidenlerin mesâsifini hükûmet tesviye eder. Hâlbuki biz beş nefer me'mûrun yüzseksen bu kadar gurus otel ve ta'âm ücretini verdik. İhtimâl ki o

me'mûrlar tekrâr Nâzır Bey'den bizim nâmımıza masraf talep ederler. Bu me'mûrlardan böyle şeyler me'mûldür. Çünkü içinde size ve Mâbeyn-i Hümâyûn Başkâtibi'ne ve bir de Zabtiye Nâzırı hazretlerine olarak üçü de açık ve üzeri Zabtiye Nâzırı ismine muharrer bir zarf derûnunda üç mektûb teslim etmişdim. Anı buradan giderken ~~Komiserte~~ İstanbul'daki Komiser'e bırakmışlar. Hâlbü ki ben o mektûbu o herife Vâli'nin yanında yazmış ve Vâli'nin ~~yanında vermişdim~~ gözü önünde vermişdim. Bâhusus o mektûb kendi âmiri nâmina muharrerdi. Bereket versin Ferid Paşa ertesi günü Komiser mektubu getirince Zabtiye Nâzırı Beyefendi'ye vuku^l-ı hâli nâtık bir mektûbla göndermişler. Fakat yine Zabtiye Nâzır Beyefendi bizim mektûbları ne size ne de Mâbeyn'e vermiş. Eğer vermiş olsalar idi siz de beyân ederdiniz.

O gece yanımda seksen adet ~~fi~~ ransız altını vardı. Paris'deki şürekâmın kıyâfet-i atîka sipârişlerinden kalma idi. Bereke t versin o paraya ki 30 dânesini size göndermişdim. Elli dânesini de yanıma almıştım. Sen hâlâ o paranın vâsıl olup olmadığını bildirmedi. Erenköy'deki ev sâhibinin kerîmesi Madmazel Kati'ye Çerkes Mehmed Paşa ve İstanbul Polis Müdürü Mazhar Bey hâzır olduğu halde vermişdim. Ertesi günü de Haçık'e Git al Velîd'e götür demişdim. Hâlâ elinize geldi mi Gelmediyse git Madmazel'den talep et. Geldiyse iş'âr eyle.

Dâimâ mektûbuna muntazırız. Şimdilik lûtf-ı Pâdişâhî ile hiç bir endişemiz yokdur. Yalnız sizin tahassürünüzle dilhastayız evlâdım. Venâb-ı Hak karîben Velîni'met Efendimiz'e ma'sûmiyetimizi ilhâm buyurur da cümleten mesrûr oluruz. Bâkî gözlerinden öper ve seni savn-ı samâdânîye tevdi' el lerim.

fi 26 Zilhicce sene 1317

Peder-i müştâkın
Ebuzziya Tevfik

(Bu belgenin baş tarafında ve ince bir yazı ile şunlar yazılıdır)

Talha âfiyettedir Mektûbuna cevâbı yarın yazacaktır. Senin ve Vâlidenin gözlerinizden ellerinizden öper.

Haçık'i gör. Benim her هفته Avrupa'dan gelen resimli gazetelerimi niçün göndermiyor sor. Aylıklarımı Başkâtib'e yazmışdım dibüb görmüş mü ve yuksa Başkâtib Beyefendi kendisini çağırdu bir şey söylemiş mi Benim anda mühürlerin nişânlarım bir de bir mahfazada sigara kutum vardır. Anla r iste. Şimdiye kadar istemeye hâcet bırakmayarak sana göndermeli idi. Zab tiye Nâzırı Beyefendi'ye söyle ki ba'demâ Haçık benimişlerime bakmayacaktır. Matba'a ile kat'-ı alâka etsin.

(Son sayfanın sağ kenarında enlemesine olarak ince bir yazı ile
şunlar yazılıdır)

(Evde taharriyât icrâ ettikleri zemân benim yazihânenin kapaklarını
acaba kırdılar mı Çünkü üst gözünün anahtarı sende ve ~~xxxgözünüxxx~~
alt gözlerin anahtarları bende idi.Hatta üst gözün bir dânesi de yine
bende bir.Yazihâneyi tahrib etmişlerdir demek. Her ne ise çâre ne)

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 28.226.13

Konya 26 Nisan 1900

Perşembe

Gözümün nuru Velid.

şimdi

23 Nisan tarihli mektubunu aldık. Matbaa için verdiğin havadise şaşmadım. Böyle durup dururken gurbete gönderilişim elbette gazez ve kötülük erbanın bir veya ondan bir kaç gebertileceğın uydurmalarının eseri olması gerekeceğinden evi aramak, matbaayı incelemek icap ettirdiklerindendir. Fakat, bence hükümsüzdür. Çünkü gizleyecek veya hükümet gözünde beni sorumlu edecek hiç bir şeyim olmadığından istedikleri yerlerle istedikleri kadar arama yapsınlar. Bu işe memur edilen kimselerden Çerkes Mehmed Paşa(1) ile Ahmed Paşa'nın "Eğer Ahmed Celâleddin Paşa (2) ise" namuslarından ve doğruyu gözeteceklerinden emin olduğundan ~~yapılar~~ aramalamna tamtersine memnun oldum. Çünkü Pâdişâh'ın Ayaktozu'na doğru olanı gazezsizce arz edeceklerine inancım vardır.

Yalnız şaştığım bir şey varsa Bayram gecesi anneni eve sokmamaları ve öyle mübarek bir gecede zavallıya neye uğradığını bilmeden komşu evlerine başvurmaya mecbur etmeleridir. Bu da Zabtiya Nâzırı(3) hazretleri tarafından atanan ve gayretleri anlayış ve insanlıklarından üstün olan serseri heriflerin hâinlikleri eseridir. Çare ne? Hoş görmeli ve böyle muamelelere ~~hükümetin~~ den incilinmemelidir. Allah her halde haksızlığa uğrayanın yardımcısıdır. Matbaanın kapatılıp mühürlenmesini ve hükümetin gözleminde bulundurulmasını, kitaplarımın hepsinin ~~Millî Eğitim~~ Maarif Nezâreti'nin (Millî Eğitim Nakanlığı) onayı ve izniyle basılmış bulduklarından onların devamlı olarak satılmalarına müsaade edilerek çürümeleri için Bakırköy'deki eve kaldırılmalarını Mâbeyn, yani Padişâh ile hükümetin temas ve ilişkelerini idare eden Saray'da dâirenin başkâtipliğine ben yazdım. İhtimal ki yanılıpaşağıya indirildiklerini gördüğünden bahsettiğın bu ~~iki~~ kitapları sonra eve göndereceklerdir.

nin Matbaaya bilirkişi tarafından yedi yüz lira değer biçildiğini Mâbeyn Başkâtibi yazmıştı. Yalnız büyük makine beş yüz liradan fazlaya mal olduğu ve 1200 İngiliz Lirası kıymetinde kablari süslemesine altmış yarayan baskı süslemeleri bulunduğu ve iki küçük makine ile bir çok baskı âletleri ve bi okka 1260 gram hesabıyla bin okka harf ile Fransız, İngiliz ve Alman harfleri de hesaba katılırsa 3000 liraya ulaşan (4) ve 1881 yılından beri (1) II. Abdülhamid'in ikinci yâveri öl. 1909. (2) II. Abdülhamid'in yâverlerinden. Ölüm yılını tesbit edemedim. (3) Askerî Polis teşkilâtının bazı davaları Ahmed Şesib Bey. ölüm tarihini tespit edemedim. (4) Tabii altın lira.

Ahmed Şesib Bey. ölüm tarihini tespit edemedim

devamlı olarak 19 sene noksanlarının tamamlanmasına para ve dikkatli emek harcanan Osmanlı Memleketleri'nde bir ikincisi bulunmayan matbaanın iflâs etmiş gibi mezada çıkarılmış görünümüyle 700 liraya satılmasından ise kapalı bulundurulmasının hayırlı olacağını ve Pâdişah'ın lûtfiyle geri dönersem zaten bundan sonra ne matbaacılıkla, ne de yayıncılıkla uğraşmayı o zaman değeri fiyatına satacağımı ve evlâdlarımın geçim olan bir ka~~zancı~~ zağç yerini ben ^öüldükten sonra onların işletip ~~işletmek~~ ~~sebebi~~ işletmemesi, satıp satmamasının kendilerine ait olduğunu arz etmiştim.

Beni bu belâyaya uğratan hiç şüphe etmem ki Baba Tahir dedikleri Mâlûmat gazetesinin sahibi olan edepsizdir. Çünkü Mecmua'nın (Mecmû'a-i Ebuzziyâ) son ~~nüshası~~ sayısı olan 93. nüshada Ali Kemal Bey'in (1) seyahatini anlatan mektubunu Sultanin Ayaktozu'na jurnal etmiş. O mektupta kimseye ve Pâdişah'ın beğendiklerine dokunur bir şey yoktu, olsa ~~zerre kadar~~ ~~zerre kadar~~ bile Maarif Nezâreti'nin incelemesinden geçmiş, onun izni bulunan bir makededen ben niçin sorumlu olabilirim? Halbuki Ali Kemal imzasiyle eserler yayımlamak yasakmış. Bunu Maarif Nezâreti bilmezse benim bilmememe kimse ~~bir şey diyemez~~ nin bir şey dememesi gerekir. Halbuki Maarif Nezâreti bu Basın İdaresi'ne o yolda bir Padişah ~~byruğu~~ tebig olunmuşmuş. konuda azarlanmıyor ve sorumlu olmuyor da kabahat bana yükleniyor. Bunu, mecmuaların müsadere edildiğini Haydarpaşa istasyonunda Haçik (2) söylediği zaman ek olarak açıkladı.

İkincisi benim bir süre için vatandan, yani İstanbul'dan uzak bulundurulmamın bir naşka sebebi daha vardır. O da Velinimet Efendimiz olan Padişahın beni mutlaka Exposition için Paris'e kaçar vehminde bulunmalarıdır. Dört buçuk aydan beri ardımda beni izleyen hafiyeler de bu maksatla atanmışlardı. Halbuki ben Padişahımın ^{devan} Paris'de açacağım müze için gitmeme izin istedim, cevap vermedi. Tekrarladım, Gitmesin buyurdu. Pekala, tazminat istiyorlar, bâri beni ondan kurtarın. Evimi, barkımı sattırırlar. Dedim ve kesin olarak gitmemeye karar verdim. Çünkü bugün de izin verseler sonuç zarardan başka bir kazanç yiktur. Çünkü ben sözleşme ~~mükimkari~~ şartlarının hükmüne göre Aralık ayı başlarında orada bulunacak ve kıyafetleri düzenleyeceğim. Mayıs ayına kadar bu ancak bitirilecekti. Hatta : Bana izin verin, gidip geleyim, hiç olmazsa heriflere târif edeyim. Dedim. Mâbeyn Başkâtipliği aracılığı ile Paris Sefiri Münir Bey'e (3) sordular : Mümkün değildir, (1) Milli Mücadele'ye karşı olmakla tanınmı, yazar. Öl. 1922.

(2) Ebuzziya Tefvik Bey'in el ulağı.

(3) Salih Münir Paşa. Öl. 1939.

7

sebebi

min

Tunus'dan Fas'a

mm

2

Efendi'ye söylemiştim. Matbaada iki çuval ~~xx~~ ile büyücek bir zarf vardır. ki ağızları bağlı ve benim mührümle mühürlüdür. Bunların içinde Zaptiye ~~Nâzır~~ Nâzırı'nın bu memuriyete atanışından beri üç yıldır Avrupa'da yayımlanan memlekete girmesi yasak gazeteler vardır. Onları saklayışımın sebebine gelince : Kendilerinden evvel bu görevde bulunan Nâzım Bey (1) zemânında matbaaya gelenleri Haçık ile ~~kxx~~ gönderirdim, onlar da Mâbeyn'e sunarlardı. Nâzım Paşa'nın azlinden sonra kendisine bir tezkere yazıp "Benim gönderdiğim gazeteleri ne yapardınız?" Diye sordum. "Mâbeyn'de Şamlı İzzet Bey'e (1) gönderirdim. İkinci haftasında İzzet Bey Haçık'e : "Beyefendi'ye söyle, ben böyle şeylerin competent'ı değilim. Bir daha bana getirme" Demişler. Aradan bir hafta geçmeden Şevketli Padişah Efendimiz beni Avrupa'ya memur buyurmuşlardı. Dönüşümde bir çok gazete buldum. Ondan sonra bir torba peyda ederek doldurdum, doldukça mühürledim. Bunun sebebi şudur ki: ~~Hükümet benim matbaama ve öbür matbaalara böyle gazeteler geldiğini bilirdi.~~ Hükümet benim matbaama ve öbür matbaalara böyle gazeteler geldiğini bilirdi. Onları yaksaydım günün birinde "Haniya sana gazeteler geliyordu, ne yaptın?" ^A Decekleri vakit "Yaktım" Diyecek olsam inanmayacaklar "Hayır, sen onları dağıtıyordun" Diyeceklerdi. Aksini ispat ise güçtü. Onun için bu yolu seçtim ve kapaklarını açıp dane olduklarını anladıkça torbaya atardım. Hatta geçen sene bir gece Zaptiye Nâzırı Beyefendi benim yokluğumda mataa yı arattırıldığını haber alıp da kendilerine üzüntülerimi ~~hikâ~~ açıkladığım zaman matbaaya bir ~~komar~~ memurla özür bildirdikleri sırada Haçık ile torbaları getirtip o memura da göstermiştim. Buna göre Nâzır Beyefendi'ye söyle, eğer onları görmemişse alsınlar ve Haçık'dan ^esebebini de sorsunlar.

Bir de Nâzır Bey'e şunu söyle ki bir kişiyi ~~hükû~~ hükümet bir yere sürgün ettiği zaman yanına kattığı memurların otalde yatak ve lokantada yemek ücretlerini sürgüne giden kimseye ödetmezler, belki sürgün edilenlerin masraflarını hükümet karşılar. Halbuki biz, beş memurun yüzseksen bu kadar kuruş, (yani bugünkü râyiçe 450.000 lira) kadar tutan otel ve yemek ücretini verdik. İhtimal ki o memurlar Nâzır Bey'den bizim adımıza tekrar masraf isterler. Bu memurlardan böyle şeyler umulur. Çünkü içinde size ve Mâbeyn Başkâtibi'ne ve bir de Zaptiye Nâzırı hazretlerine olmak üzere üçü de açık ve üzeri Zaptiye Nâzırı adına yazılı bir zarf içinde üç mektup teslim etmiştim. Onu buradan giderken İstanbul'daki Komiser'e bırak

(1) Beyoğlu Mutasarrıfı ve Zaptiye Nâzırı. Sonra Paşa, ^{ve} Beyrut, Suriye, Akdeniz adalar, Aydın ve Edirne valisi. 01.1927

(2) İkinci Mâbeyneci ve II. Abdülhamid'in en güvendiği sadık adamlarından Arap İzzet Hulusi Paşa. 01.1927.

artık bence
yoklayın

43
tım. Halbuki ben o mektubu o herife ~~vali~~ Vali'nin yanında yazmış ve Vali'nin gözü önünde vermiştim. Üstelik o mektup kendi Âmiri adına yazılmış bulunuyordu. Bereket versin Ferit Paşa (1) ertesi günü Komöser mektubu getirince Zaptiye Nâzırı Beyefendi'ye olan biteni anlatan bir mektupla göndermişler. Fakat yine Zaptiye Nâzırı Beyefendi bizim ~~mektupları~~ mektupları ne size, ne de Mâbeyn'e vermiş. Eğer vermiş olsalardı siz de açıklardınız.

2
O gece yanımda seksen tane Fransız altını vardı. Paris'deki ortaklarımın Eski Kıyafetler ~~çiparişlerinden~~ çiparişlerinden kalmaydı. Bereket versin o paraya ki 30 tane nesini size göndermiştim. Elli tanesini de yanıma almıştım. Sen hâlâ o paranın size varmış olup olmadığını bildirmedi. Erenköy'deki evsahibinin kızı Mademoiselle Kati'ye Çerkes Mehmed Paşa ve İstanbul Polis Müdürü, Mazhar Bey hazır buldukları halde vermiştim. Ertesi günü de Haçık'e "Git al, Velid'e götür" Demiştim. Hâlâ elinize geldimi? Gelmediyse git, Mademoiselle'den iste. Geldiyse bildir.

Her zaman mektubunu bekliyoruz. Şimdilik Padişa'nın lütfuyla hiç bir endişemiz yoktur. Yalnız sizin hasretinizle ~~gönül hastasıyız~~ gönül hastasıyız evlâdım. Cenâb-ı Hak yakında Velinimet Efendimiz'e suçsuz bulunduğumuza ilham buyurur da hep birden seviniriz. En son, gözlerinden öper seni her yaratılmış kendisine muhtaç olup kendisini kimseye muhtaç olmayan ve varlığının evveli ve sonu bulunmayan Allah'ın yardımına emanet ediyorum

26 Zilhicce 1317 = 3/26 Nisan 1900

Özlemlî Baban

Ebuzziya Tefvik

(Bu belgenin baş tarafında ve ince bir yazı ile şunlar yazılıdır)

Talha âfiyettedir. Mektubuna yarın cevap yazacaktır. Senin ve ~~validenin~~ annenın gözlerinizden ve ellerinizden öper.

Haçık'i gör. Benim her hafta Avrupa'dan gelen resimli gazetelerimi niçin göndermiyor? Sor. Aylıklarımı Başkâtip'e yazmıştım, gidip görmüş mü ve yoksa Başkâtip Beyefendi kendisini çağırıp ~~da~~ bir şey söylemiş mi? Benim onda mühürlerim, nişanlarım, bir de bir koruyacak kab içinde sigara kutum vardır. Onları iste. Şimdiye kadar istemeye gerek bırakmadan sana göndermeliydi. Zaptiye Nâzırı Beyefendi'ye söyle ki bundan sonra Haçık benim işlerime bakmayacaktır. Matbaa ile ilgisini kessin.

(1) Konya Valisi Avlonyalı Mehmed Paşa. 1902 de Sadriâzam. Daha sonra Dahiliye Âyân (senato) Başkanı ve Dahiliye Nâzırı. Öl. 1914.

(Belgenin son sayfasının sağ kenarında enlemesine olarak ince yazı ile şunlar yazılıdır)

(Evde arama yaptıkları zaman benim yazıhânemin kapaklarını acaba kırdılar mı ? Çünkü üst gözünün anahtarları sende ve alt gözlerin bendeydi.Hatta üst gözün bir tanesinde yine bendedir.Yazıhâneyi tahrip etmişlerdir demek...Her ne ise, çare ne ?)

TDVİSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 2E.226.13